

GAZETA POLSKA

Prenumerata w miejscu kwartal-
nie złp. 12 — miesięcznie złp. 4.
Ner pojedynczy gr. 10.

N^{RO} 51.

Prenumerata na prowincji z opłatą
pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 22 Lutego 1829 roku w Niedziele.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

BERLIN dnia 17 lutego. — Listy zastawne królestwa polskiego: żądają 86, płacą 85 $\frac{4}{8}$ za sto.

— Z Gdańska dnia 12 lutego. Przez niejaki czas nie było na zboże ze spichrzów żadnego odbytu, ale od 8 dni sprzedano 50 łasztów dobrej pstrokatęj pszenicy 130 funt. po 600 f. a w tych dniach 100 łaszt 127 i 128 funt. częścią czernopstrokatęj częścią pstrokatęj po 540 i 550 f. z dostawą z Włocławka i 50 ł. owsa 72 funt, po 112 f. także z dostawą. Na aukcji w dniu dzisiejszym sprzedano 30 ł. 104 do 105 funt. jęczmienia po 131 do 138 f. i 20 ł. 120 do 121 funt. żyta po 245 f. Podług ostatnich doniesień z Londynu pszenica z Gdańska ma tam odbyć dobry.

WIADOMOSCI KRAJWE i ZAGRANICZNE KRÓLESTWO POLSKIE — Warszawa.

— Mianowany został przez kommissją rządową sprawiedliwości pod dniem 9 stycznia, Jan Turchetti kancelista sądu kryminalnego wojew. mazowieckiego i kaliskiego, podpisaniem przy sądzie pokoju powiatu wieluńskiego.

— *Licytacja.* — Dnia 24 lutego 1829 roku o godzinie 11 przed południem w karczmie Pyry zwanęj w powiecie warszawskim przy trakcie do Piaseczna idącym, sprzedawane będą przez publiczną licytację prawnie zajęte ruchomości, jako: łóżka, komody, szafy, stoły, zegar, kanapy, krzesła, bryczka, wóz, klacz, zaprzęgi, i inne, za gotowe pieniądze.

To. Szaniawski K. T. W. M.

— *Obwieszczenie.* — Uwiadamia się sz. publiczność, iż dochody domu pod Nrem 2358 przy ulicy Rybaki, w Warszawie sytuowanego, na skutek zajęcia urzędowego z przyległościami w dzierżawę roczną przez publiczną licytację, więcej dającym wypuszczone zostaną. Licytacja zacznie się od summy złp. pol. 400. Termin do licytacji dnia 19 marca r. b. w zabudowaniu téjże nieruchomości odbędzie się. Warunki licytacji u komornika podpisanego pod Nr. 279 przy ulicy Freta mieszkającego, w terminie przejrzone być mogą.

St. Modzelewski k.

— *Sprzedaż owiec.* W królewskim amcie Kaltwasser w obwodzie lubieńskim (Lüben), jest do sprzedania z powodu przychodków w owczarni zbytecznych blisko 40 sztuk tryków i 240 do owczarni bardzo jeszcze zdatnych macior, pochodzących z wyseko ulepszonych gromad byłego radcy Raamera. Sprzedaż odbywać się będzie z wolnej ręki od d. dzisiejszego, co tydzień przez dwa dni, to jest, w

poniedziałek i we czwartek. Wzywa się mających chęć kupna, iżby w dniach wymienionych znajdować się chcieli u mnie w Kaltwasser dla obejrzenia wystawionych na sprzedaż owiec i dla ugodzenia się ze mną. Nadmieniam jeszcze, iż tutejsze trzody już na wiosnę r. 1828 bardzo szczęśliwie ospę odbyły. W Kaltwasser, dnia 10 lutego 1829 r. — Heider administrator amtu.

— Droga nadzwyczajną, nadeszła tu z Wiednia autentyczna wiadomość, że Ojciec S. po dwudniowej chorobie, zakończył życie.

— We Lwowie zakończył życie dnia 1 lutego przeżywszy lat 70, Jerzy baron Oechsner, rzecz: rad: tajny i pensjonowany prezes sądu szlacheckiego lwowskiego.

— Chęcińskie posągi, zwane dziad i baba, o których kilkakrotnie pisały gazety, zawitały nareszcie, korzystając z sanny, do stolicy naszej, i stanęły w domu towarzystwa przyjaciół nauk. Dziad mocno zawiedzie nadzieje miłośników starożytności. Jest to uszkodzony marmurowy posąg jakiegoś rycerza w zbroi, z wieków średnich, w postawie leżącej, zdjęty lub zrzucony z grobowca; czas dał mu się pod gołębim niebem mocno we znaki, zostawił mu je jednak ślady wytwornej roboty. Baba jest ciekawsza, i nosi na sobie piętno odległej starożytności. Brakuje jej nog i prawej ręki. Jest to widocznie jakieś bożyszcze; na pierwszy rzut oka podobne bardzo do Bachusa. Jeżeli to zaś jest jaka bogini pogańskich przodków naszych, to musiała mieć podobne przeznaczenie jak Venus Lucina.

— W Wilnie wyszedł z druku *Othello* czyli *Maur w Wenecji*, tragedia P. Ducis, tłómaczona z francuzkiego przez Ant. Chomińskiego b. kapitana wojsk polskich.

— *Ciąg dalszy wypisu dzieł z węgarni Fr. Pfaff, wyprzedaż się mających po niższej cenie.*

Cours de géographie par Martin 1 tom zamiast f. 6 tylko 4	
Collection de différentes caricatures et tableaux satyriques par Hogarth et d'Arly 2 tom fol.	360 — 240
Cuisinier des Cuisiniers 1 tom	18 — 12
Constitution des Romains par Auger 2 tom.	16 — 10
Curce quite, traduit par Beauzée 2 tom.	12 — 8
Cyropédie de Xénophon, traduction française 2 T.	9 — 6
Chimie appliquée à l'agriculture par Chaptal 2 T.	30 — 20
Chimie des gens du monde Parquet 2 tom.	30 — 20
Chimie de Thénard 5 tom.	90 — 60
Conférences du code civil par Dard 1 tom	24 — 15

— *Dziś odwiła.*

ANGLJA. — Z Londynu dnia 8 lutego. — *Times* nie wątpi, że usamowolnienie katolików irlandzkich przywróci zgodę i miłość chrześcijańską pomiędzy mieszkańcami połączonych królestw i sądzi, że aktu przyobiecaniej emancypacji z żadnym inném zdarzeniem w historii europejskiej nie można porównać, tylko ze sławném postanowieniem Henryka IV w Nantes.

— W cywilnym oddziale floty mają się uskutecznić znaczne zmiany dla oszczędności.

— Petycje protestantów przeciw emancypacji katolików mnożą się i gazeta *Courier* zachęca do nich gorliwie.

— Pierwsi prawnicy są tego zdania że P. O'Connell może prawnie zasiąść w parlamencie, bez poprzedniego składania przysięgi.

— Lordowie admiralicji wyznaczili salę w kolegium marynarki, gdzie wykładne będą nauki, potrzebne dla officerów morskich.

— *Times* przewiduje, że sprawa handlu angielskiego z powodu samokupstwa kompanji wschodnio-indyjskiej, za rok tak bardzo umysły wszystkich zajmować będzie, jak dziś sprawa katolików irlandzkich.

— Przy kopaniu koło zamku Windsorskiego, odkryto kurytarz podziemny, wykuty w skale i na 60 stóp długi.

— Tegoroczna wystawa obrazów w Londynie, nie jest tak bogata i dobrana jak była w roku zeszłym.

— Wyszedł z druku katalog biblioteki Jerzego Hibberta obejmujący 500 str. i przyozdobiony rycinami i faksymilami.

— Dawniejsze instytuta naukowe w Londynie, ubiegają się teraz, aby zrównać nowemu uniwersytetowi. I tak w szpitalu, zwanym Guy, gdzie najlepiej dotychczas uczono chirurgji, wydano w ciągu 18 miesięcy przeszło 25,000 f. s. na wystawienie muzeum i zakupienie przedmiotów anatomicznych, tak iż zakład ten będzie wkrótce sławniejszy od florenckiego.

— W londyńskiej gazecie zdrowia, zarzucają winiarzom, że do win mieszają essencję z gorzkich migdałów, a innym spekulantom, że dla nadania herbacie koloru zielonego, mieszają do niej grynszpan.

— Irlandzcy i inni zagraniczni przybysze w Kanadzie, zostają z powodu wielkich mrozów w takiej biędzie, iż tamtejsza władza prawodawcza kazała dla nich urządzić oddzielny szpital.

— Głównym celem założenia osady nad rzeką Łabędzią w nowej Hollandji, jest chów koni, któremi zaopatrywać się ma wojsko angielskie w Indjach wschodnich. Brat P. Peel otrzymał tam 200,000 morgów ziemi.

FRANCJA. Z Paryża, dnia 10 lutego. — Gazeta Francji nie myliła się że projekt do prawa municypalnego podług życzeń członków lewej strony, wcześniej będzie wnie-

siony, niż ministrowie byli zamierzali i rozumie, że prawo to zorganizuje we Francji demokrację.

— Gazeta Codzienna dziwi się, i przypisuje to uległości ministrów, że osoby który ułożeniem adresu izby deputowanych trudniły się, wybrane były wyłącznie z lewej strony.

— *Messenger des chambres* zbija twierdzenie Gazety Francji, jakoby prawo municypalne dążyło do gminowładztwa, a nadto nie można o niem jeszcze wyjawiać zdania, ponieważ projekt do niego nie jest dotychczas ogłoszony. Wszakże teraz druga część rozumowania *Messagera* nie ma już miejsca, albowiem gazety francuzkie umieściły projekt już w całej osnowie.

— Na posiedzeniu izby deputowanych dnia 9 lutego, wniósł minister skarbu, P. Roy, projekt do prawa uposażającego izbę parów. Podług tego projektu ma być utworzonych we Francji 147 majoratów, każdy z 12,000 fr. dochodu ze skarbu publicznego. Podobny projekt już wnoszono w r. zeszłym, z tą tylko różnicą, że uposażenie parostwa w terażniejszym jest dziedziczne tylko w tych rodzinach, które nie byłyby w stanie ustanowić majoratu z 30,000 fr. dochodu, a parowie mający 30,000 fr. dochodu, nie mogą otrzymać uposażenia 12,000 fr. Następnie wprowadził minister spraw wewnętrznych P. Martignac projekta do prawa obejmującego administrację gmin i organizację rad obwodowych i departamentowych. Podług tego projektu dzielić się będą gminy na wiejskie i miejskie; ciało municypalne każdej gminy składa się z mera, adjunktów i rady municypalnej; merów i adjunktów mianuje król na lat sześć; mer i adjunkci powinni być osiadli w gminie; nie mogą być merami, ani adjunktami, członkowie rad prefekturalnych, sądownictwa, duchowieństwa, wojskowi, inżynierowie, urzędnicy górniczy i administracyjni. Będąc merem, lub adjunktem, nie można należeć do służby gwardji narodowej. Rady municypalne wiejskie składają się najmniej z 8, najwięcej z 16 członków podług ludności; wybiera ich zgromadzenie notablów gminy, to jest składające się z tych, co największe podatki opłacają, w liczbie 30 na 500 mieszk., a po 2 ze 100 mieszk. licząc niżej 500 mieszk., z duchownych, sędziów, notariuszów, lekarzy, mających stopnie naukowe, officerów reteretowych; niezamieszkali w gminie, ale posiadający w niej majątek, mogą być zastąpieni na zgromadzeniu przez pełnomocnictwo na osobę mogącego głosować; małoletnich i bezwłasnowolnych zastępują opiekunowie i kuratorowie; to samo ściąga się do właścicielek, panien i wdów. Rada municypalna w gminach miejskich, składa się najmniej z 20, najwięcej z 30 radców podług ludności; wybiera ją zgromadzenie notablów, składające się z najwięcej płacących podatku, najmniej 26, najwięcej z 300, z duchownych wyznań chrześcijańskich, sędziów, urzędników administracyjnych, mianowanych przez króla, członków izb i sądów han-

dłowych, członków administracji szpitalów i kommissji zdrowia, dyrektorów kolegiów i szkół publicznych, członków izby adwokatów i notariuszów wszelkiego stopnia, office-rów retretowych pobierających najmniej 1200 fr. pensji, z ograniczeniem jednak co do liczby podług ludności oznaczonem. Rady municypalne tak w wiejskich, jak miejskich gminach, wybierani są na lat 6; odnawiają się w połowie co lat 3; rady municypalne zgromadzają się raz w rok, w skutku zwołania królewskiego i posiedzenia ich trwają przez dni 15, ale prefekt, lub władza mogą je tyle razy zwołać, ile razy tego wymaga interes gminy; mer przewodniczy radzie; rada nie może się naradzać bez obecności dwóch trzecich części członków; urzędnicy administracyjni, duchowni, i wszyscy przez gminę płatni, nie mogą być członkami rad municypalnych; prefekt ogłosi za dymisjonowanego każdego członka rady, który się nie będzie znajdował na trzech po sobie następujących zwołaniach; dymisjonowany członek nie może być powtórnie wybrany, dopóki nie odzyska praw straconych; król może rozwiązać radę municypalną, a w takim razie wyborcy przystępują do nowego wyboru rady w przeciągu 4 miesięcy; wszelkie obrady są żadne, jeśli przedmiot ich obcy jest radzie, nieważność ich ogłasza prefekt; kara za przestąpienie granic attrybucji rady na członka jest zawieszenie kwalifikacji do wyboru najmniej na rok, najwięcej na lat 2, oprócz kar prawami przepisanych; attrybucje rady zawierają się aż do rozstrzygnięcia króla za korrespondowanie z innemi radami i wydawanie odezwo do obywateli; krewni, w stopniu ojca, syna, brata, nie mogą być w jednym czasie członkami rady. Mer ułożywszy wraz z kommissarzami podatki rozkładającymi, listę członków zgromadzenia notablów, każe ją przybić w gminie na widok publiczny, aby każdy reklamować mógł w ciągu miesiąca, jeśli jest na niej opuszczony, lub przeciw niewłaściwie umieszczonemu; reklamacje rozstrzyga mer w radzie w przeciągu dni 8; od decyzji jego odwołać się można do prefekta, który rozstrzyga ostatecznie; listy notablów złożone będą w przeciągu 6 miesięcy po ogłoszeniu tego prawa; po każdym zwołaniu rady nastąpi rewizja listy dla poczynienia w niej zaszłych zmian; zmiany będą również wywieszane w gminie; trybunały będą rozpoznawały spory względem kwalifikacji wyborów, które są takie same jak wyborców sejmikowych. Zgromadzenie notablów zwołuje prefekt i przewodniczy mu; jeśli jest więcej nad 500 zgromadzonych notablów, zgromadzenie dzieli się na sekcje, tak, iżby w żadnym nie było ani mniej jak 250, ani więcej, jak 500 członków. Sekcjom przewodniczą adjunkci. Zgromadzenia notablów powinny się trudnić tylko wyborami; wybierają większością głosów; protokoły sprawdza prefekt, a na wniosek jego rozstrzyga rada prefekturalna względem nieformalności; każdemu członkowi

zgromadzenia wolno reklamować zachowanie formalności. Attrybucje merów i adjunktów są: wykonywać w gminie prawa administracyjne, mieć polieję, administrować własnością gminy, kierować pracami publicznemi, pełnić obowiązki sadownicze przez prawo zdane, przewodniczyć radzie, kommissjom szpitalów i dobroczynności; adjunkci mają głos doradczy na posiedzeniach rady municypalnej; rada munic. może reklamować przeciw repartycji podatków w gminie, naradzać się względem wydatków gminy i fundusów, względem czynności sądowych i zasadowych w sprawach gminy, względem sposobu spłacenia jej długu, względem podziału i sposobu używania własności gminnych, względem mianowania i odwołania stróżów polnych, względem alienacji nieruchomości i dzierżawy ich, względem projektów budowy, prac pożytecznych i upiększenia kosztem gminy, względem oznaczenia gościńca wielkiego i dróg municypalnych, ulepszeń w dochodach i administracji dóbr gminy, poboru podatków miejscowych, jak np. targowego, drogowego, względem legatów na rzecz szpitalów i innych zakładów w gminie, względem umów tychże zakładów; wszystkie uchwały rady munic. w powyższych przedmiotach mogą być natychmiast wykonywane po zatwierdzeniu prefekta; rada słucha rachunków mera i kassjera tyjących się administracji gminy, a w takim razie przewodniczy radzie jeden z jej członków wybrany. Konieczne wydatki gmin są: Utrzymanie rejestrów stanu cywilnego, abonowanie dziennika praw, ciężary do dóbr gminy przywiązane, kwaterowanie wojskowych; wydatkami do których gminy są obowiązane będą: koszta utrzymania bióra merowego, czynsz za najem piebanji, lub danie jej w naturze, reparacje większe kościołów i szkół w gminie, utrzymanie lokalu na posiedzenia sądu pokoju, dla bióra pisarza policji prostej i policji municypalnej, niemniej dla nauczyciela szkoły początkowej; obowiązana jest pomagać szkołom, fabrykom i zakładom dobroczynnym, utrzymywać podrzutki, pomieszczone na umyśle, jeśli inne fundusze nie wystarczają, płacić pensje kommissarzom policji, utrzymywać gwardję municypalną, opędzać inne wydatki dla bezpieczeństwa i zdrowia gminy, na ułożenie list zgromadzenia notablów, na przesyłanie papierów administracyjnych, utrzymywać kassjera; jeśliby rada wydatków tych nie uchwaliła, stanowi je prefekt z radą prefekturalną. Wydatkami gminy, zależącymi od uchwał rady municyp. są: Utrzymanie zegaru, studni, targowiska i innych własności gminy, bibliotek, muzeów, ogrodów i miejsce przechadzek publicznych, bruku, jeśli do utrzymania go prywatny nie jest obowiązany, dróg, mostów, wodociągów i innych dzieł sztucznych, zakładanie bars w kolegiach, oświecanie domów, wydatki na ureczystości i wszystkie inne dla dobra mieszkańców gminy. Dochody gmin sta-

nowią: nieruchomości gminy, drogowe, wagowe, podatki miejscowe prawnie ustanowione, opłaty za duplikaty z akt administracyjnych i stanu cywilnego, za patenta, kary. Pożyczkę może rada municypalna zaciągać tylko za pozwoleniem króla, a za pozwoleniem przez władzę prawodawczą, jeśli dochody gminy przechodzą 100,000 fr. Jeśli zwyczajne dochody na opędzenie wydatków nie wystarczają, rada może uchwalić pobór nadzwyczajny, za pozwoleniem jednak władzy wyższej. Budżet gminy w nosimer, rada rozważa go, a prefekt stanowi względem niego; budżet miast mających nad 100,000 fr. dochodu, zależy od decyzji króla; król mianuje z trzech przez radę przedstawionych kandydatów rachmistrza w gminach mających nad 20,000 fr. dochodu; rachunki mera monituje prefekt, a w gminach mających nad 100,000 fr. dochodu, minister spraw wewnętrznych; minister spraw wewnętrznych zatwierdza plany do stawiania budowli, lub reparacji, wyanszlagowanych nad 20,000 fr.; alienacje nieruchomości gminy nie mogą się skuteczniać bez pozwolenia królewskiego, chyba jeśli przedmiot nie przechodzi wartości 500 fr., wtenczas pozwolenie prefekta jest dostateczne; zakłady publiczne mogą przyjmować dary i zapisy za upoważnieniem prefekta, jeśli nie przechodzą 3,000 fr. Zaczynający sprawę sporną z gminą, winien na dwa miesiące uwiadomić o tem prefekta, a pozew wydaje się przeciw merowi, który przekłada rzecz radzie; rada prefekturalna stanowi, czy sprawę popierać, czy od niej odstąpić należy; podobnie nie może gmina rozpoczynać sprawy bez upoważnienia rady prefekturalnej, a takiegoż upoważnienia potrzebuje do apelacji, udania się do kassacji, lub restytucji in integrum; postanowienie królewskie potrzebne jest do transakcji w przedmiocie nad 300 fr. oszacowanym. Dla stolicy (wydane będzie oddzielne prawo municypalne.

Drugi projekt przez ministra spraw wewnętrznych wniesiony tyczy się rad obwodowych i departamentowych. Umieszczamy tu także tylko treść jego: Rady obwodowe składają się z tylu członków, ile obwód ma powiatów; wybierają ich zgromadzenia powiatowe, składające się z obywateli najwięcej opłacających podatku po 1 z 100 do 5000, a po 1 z 1000 nad 5000 mieszk., z członków ciała municypalnego wybranych na lat 6 przez radę każdej gminy po 1 z 500 mieszk.; król zwołuje zgromadzenie powiatowe, a przewodniczy mu mer głównego miasta powiatowego. Rady główne składają się najmniej z 16, najwięcej z 30 członków; podług ludności wybierają ich zgromadzenia obwodowe, składające się z obywateli najwięcej w obwodzie podatku opłacających, po 1 z 1000 mieszk., z członków zgromadzeń powiatowych wybranych po 3 na każdy powiat; król zwołuje zgromadzenie obwodowe, a przewodniczy mu wybrany członek rady obwodowej; do głównej wybierani będą tylko umieszczeni na liście najwięcej podatku opłacający. Rady obwodowi i departamentowi obierani są na lat 6. Urzędnicy administracyjni i wojskowi nie mogą być członkami rad obwodowych

i departamentowych. Rozdział podatków na obwody i wogólność wszystko, co się ściąga wyłącznie do obwodu lub departamentu, jest przedmiotem każdej respective rady obwodowej i departamentowej, czyli ogólnej. Dla departamentu Sekwany wyjdzie oddzielne prawo. Reszta postanowień tego projektu, jak o radach municypalnych.

— Słychać, że ministrowie wniosą projekta do praw o handlu sięgarskim i o monopoljum tabaki i tytoniu.

GRECJA. — Pszczoła grecka odpowiadając *Goncowi Smirneńskiemu* na częste przeciw sobie wymierzone artykuły, zarzucała mu stronność dla Turków. *Goniec* umieścił wskutku tego dnia 28 grudnia obszerną replikę, z której umieszczamy niektóre wyjątki: Nieodpowiadalibyśmy na artykuł Pszczoły, gdyby nie był wyszedł z pióra, nadającego mu pewną wagę. Grecy usilowali zdobyć na powrót siłą oręża prawa swe naturalne i polityczne. Pomimo wszelkich ofiar, jakie ponieśli, o mało co nie ulegli. Tylko pośrednictwu mocarstw winni byli swe ocalenie, im tylko winni będą przyszły bytswój polityczny i swój kraj. Ten, co stosunek taki jawnie wystawia, jestże potwarcą? Było obowiązkiem dopomódz Grekom, a dzisiaj jest obowiązkiem uorganizować ich, nie dla tego, że są Grecy, albo, że przodkowie ich nazywali się Leonidasami i Peryklesami, ale dla tego, że są ludźmi, którym drogę do cywilizacji wskazać należy, kiedy się ich wydobyło z zamętu bojów stronnicych. Tak zawsze uważaliśmy podstawę traktatu londyńskiego. Roztrząsamy sumiennie i mówimy, co nam zdaje się pożyteczne. Gdybyśmy byli istotnie nieprzyjaciółmi wolności i rządu greckiego, mówilibyśmy inaczej. Idźcie, wołalibyśmy, nie bójcie się niczego, wy najmocniejsi i najwaleczniejsi jesteście. Groźcie, zaczepiajcie, konfiskujcie, nie szanujcie sprawy cudzej. Starajcie się o żołnierzy, a nie o prawa, siła lepsza od sprawiedliwości. Nie dajcie spocząć barbarzyńcom; wieczna wojna niech się toczy między wami i nimi, gdyż wy jesteście synowie starożytnych bohaterów, wy sami jesteście bohaterami, a ludy poczytują się za szczęśliwe, gdy wam wojsko, pieniądze, spokojność swą, dopóty poświęcać będą, dopóki was w takich nie zamienią, jakimiście byli przed 2000 lat. Takimi radami wtrąciłibyśmy Greków do grobu, gdyby to było naszym zamiarem. Co się tycze zresztą prawa wyrażania zdania w sprawie greckiej, którego nam chcą zaprzeczyć, pytanie to, rozstrzygnęło się już w gabinecie dyplomatycznym na wyspie Poros.

TEATR NARODOWY. Dziś widowisko sceniczne i re-dutowe w następującym składzie: O godz. 8 komedja: *Pięć siostr a jedna*. O godz. 10 *Nowy Pompernikel* czyli *wieśniak w Warszawie*. O 12 *Zabawa tancerska*.